

See lehekülg on tõlgitud masintõlkega [\[Linki\]](#). Masintõlkes võib olla vigu, mis võivad vähendada selgust ja õigsust; ombudsman ei vastuta mis tahes erisuste korral. Kõige usaldusväärsem ja õiguskindlam teave on algversioonis eespoolisel lingil (inglise keel). Lisateave on meie [keele- ja tõlkepoliitikas](#) [\[Linki\]](#).

Otsus juhtumi 1408/2015/OV kohta, mis käsitleb Euroopa Komisjoni erinõunikke käsitlevate eeskirjade täitmist

Otsus

Juhtum 1408/2015/OV - **Alguskuupäev:** {0} 15/09/2015 - **Otsuse kuupäev:** {0} 26/05/2016
- **Asjassepuutuvad institutsioonid** Euroopa Komisjon (Kriitiline märkus) |

Käesolevas kaebuses on küsimus selles, et Euroopa Komisjon ei järginud erinõuniku nimetamisel oma eeskirju huvide konfliktide ennetamise kohta.

2015. aasta septembris kaebasid kaks vabaühendust ombudsmanile, et komisjon ei ole täitnud oma eeskirju, kui ta nimetas komisjoni presidendi abistamiseks erinõuniku. Komisjon avaldas 18. detsembril 2014 pressiteate, milles teatas Edmund Stoiberi nimetamisest komisjoni presidendi erinõunikuks. See teadaanne tehti kolm kuud enne Stoiberi ametlikku ametisse nimetamist 4. märtsil 2015 ilma igasuguste lahtiütlusteta veel täitmata haldusnõuete kohta. Kaebuse esitajad väitsid, et see enneaegne teadaanne kahjustas komisjoni suutlikkust hinnata erapooletult ja kriitiliselt, kas asjaomasel isikul on huvide konflikt. Nad kaebasid ka selle üle, et komisjoni kinnitus, mis on ametisse nimetamise protsessi oluline osa, ei maininud erinõuniku ametikohti suure kindlustuskontserni Nürnbergeri juures.

Ombudsman uuris küsimust ja leidis, et komisjoni pressiteade oli ebaõige ja eksitav. Ombudsman leidis ka, et ametisse nimetamise ennatlik väljakuulutamine ilma igasuguse lahtiütlemiseta tekitas huvitatud avalikkuse jaoks põhjendatud kahtlusi, kas pärast väljakuulutamist on huvide konflikti küsimust erapooletult ja kriitiliselt uuritud. Ombudsman tuvastas komisjoni haldusomavoli mõlemas osas. Ombudsman leidis ka, et komisjon ei ole selgitanud, miks kindlustusgrupi määratud erinõuniku ametikohad „kinnitavast avaldusest“ välja jäeti. Ta leidis, et see kujutab endast ka haldusomavoli.

Taust

1. 18. detsembril 2014 avaldas komisjon pressiteate, milles märkis, et „*Euroopa Komisjoni president Jean-Claude Juncker nimetas täna dr Edmund Stoiberi parema õigusloome erinõunikuks*“ [1] (edaspidi „erinõunik [2]“ või „asjaomane isik“). Samal päeval kohtus kõnealune isik komisjoni presidendi Junckeri ja asepresidendi Timmermansiga, mille teemaks oli lühike videoklipp, mis laaditi üles komisjoni veebisaidile [3].
2. Samal päeval taotlesid kaebuse esitajad, Friends of the Earth Europe (FoEE) ja Corporate Europe Observatory (CEO) üldsuse juurdepääsu i) erinõuniku vande all antud avaldusele, et tal ei ole huvide konflikte, ii) tema tegevusdeklaratsioonile ja iii) president Junckeri kinnitusele, et erinõunikul ei ole huvide konflikte. Komisjoni eeskirjade (allpool kirjeldatud) kohaselt tuleb need kolm dokumenti esitada koos erinõuniku ametisse nimetamise taotlusega. Kaebuse esitajad küsisid ka, kas erinõunikule tasuti ja milliseid meetmeid on võetud tagamaks, et tal ei oleks huvide konflikti, eelkõige seoses tema ülesannetega kahe suure äriühingu nõuandekogude esimehena.
3. 7. jaanuaril 2015 allkirjastas erinõunik *deklaratsiooni huvide konflikti puudumise kohta komisjoni erinõuniku ülesannete ja muu tegevuse vahel* (komisjoni eeskirjade 1. lisa) ning „*Tegevusdeklaratsiooni Euroopa Komisjoni erinõuniku ametikohale kohaldamiseks*“ (komisjoni eeskirjade 2. lisa). Viimati nimetatud deklaratsioonis mainis erinõunik oma ametikohti kahe äriühingu nõuandekogude esimehena, samuti suure kindlustuskontserni Nürnberger (edaspidi „kindlustuskontsern“) kontrollitava nelja üksuse järelevalvenõukogu liikmena ning samuti mitme muu ametikohana tema kodumaal.
4. Erinõunik ajakohastas 2. veebruaril 2015 oma tegevusdeklaratsiooni, nimetades oma ametikohta panga nõuandekogu esimehena.
5. 9. veebruaril 2015 valmis president Jean-Claude Junckeri kinnitav avaldus huvide konflikti puudumise kohta dr Edmund Stoiberi nimetamiseks Euroopa Komisjoni erinõunikuks. See oli standardvormi variant B (komisjoni eeskirjade 4. lisa) ja selles tõdeti, et „*komisjoni heale nimele võib tekkida oht, sest dr Stoiber tegutseb (äriühingute nimi)*“. Kinnitavas avalduses on lisatud: „*Riski saab piisavalt vähendada, tagades, et dr Stoiber ei tegele erinõunikuna [asjaomaseid äriühinguid] puudutavate küsimustega*“.
6. Vastusena kaebuse esitajate taotlusele üldsuse juurdepääsuks avaldas komisjon 11. veebruaril 2015 kaebuse esitajatele kõik neli eespool nimetatud dokumenti.
7. 16. veebruaril 2015 teatas komisjon kaebuse esitajatele, et erinõunikku ei maksta. Huvide konflikti ohu vältimiseks viitas komisjon 9. veebruari 2015. aasta kinnitavale avaldusele ja märkis, et ta tagab, et erinõunik ei tegele komisjoniga koostööd tehes asjaomaste äriühingutega seotud küsimustega. Komisjon märkis ka, et erinõunikul ei olnud nende äriühingutega tegevusega juhtimisülesandeid.
8. Volinike kolleegium nimetas 4. märtsil 2015 kõnealuse isiku ja mitu muud isikut erinõunikuks [4] (5. märtsist 2015 kuni 31. märtsini 2016).

9. 25. mail 2015 kirjutasid kaebuse esitajad komisjonile, väites, et erinevalt kohaldatavatest eeskirjadest koostati ja allkirjastati neli erinõuniku ametisse nimetamist käsitlevat dokumenti **pärast** tema ametisse nimetamist. Kaebuse esitajad küsisid, miks komisjon **ootas** kuni ametisse nimetamise avaliku väljakuulutamiseni, et kontrollida seisukohta seoses võimalike huvide konfliktidega. Nad väitsid, et eelnev teadaanne ei võimaldanud komisjonil anda erapooletut ja kriitilist hinnangut. Kaebuse esitajad palusid komisjonil ka uuesti läbi vaadata oma hinnang selle kohta, kas erinõunikul oli huvide konflikt.

10. 12. juunil 2015 vastas komisjoni peasekretär kaebuse esitajatele, et kuigi erinõuniku ametisse nimetamine kuulutati välja 18. detsembril 2014, viidi haldusmenetlus lõpule alles 4. märtsil 2015 volinike kolleegiumi otsusega. Peasekretär märkis, et kõnealused neli dokumenti olid seega koostatud enne kolleegiumi otsust erinõunike ametisse nimetamise kohta.

11. 3. septembril 2015 pöördusid kaebuse esitajad ombudsmani poole.

„Asjaomased õigusnormid“

12. Komisjoni [5] „Komisjoni erinõunikke käsitlevad eeskirjad“ [6] (edaspidi „komisjoni eeskirjad“) punktides 5 ja 6 on sätestatud:

„ 5. Erinõunike valimine ja määramine

Iga komisjoni liige, kes soovib võtta tööle erinõuniku, peab teavitama DG ADMIN –i [praegu personalihalduse ja julgeoleku peadirektoraat – personalihalduse ja julgeoleku peadirektoraat] kirjalikult määratud tähtjaks (iga aasta jaanuar), märkides ära täidetavad ülesanded, eeldatava tööpäevade arvu ja lähetuste assigneeringute prognoosi, [...] Lisaks peab iga komisjoni liige nõustaja ametisse nimetamisel tagama, et tema erinõuniku tulevaste ülesannete ja võimalike ametiväliste tegevuste vahel ei esineks huvide konflikti. Seega tuleb igale haldusküsimuste peadirektoraadi erinõuniku ametisse nimetamise taotlusele lisada järgmised kolm dokumenti :

- *erinõuniku vande all antud avaldused ja tegevusaruanded (lisas esitatud vormid): võimalikud erinõunikud peavad allkirjastama vandega kinnitatud avalduse (**tasuline** avaldus), milles kinnitatakse, et nad on teadlikud personalieeskirjade asjakohastest artiklitest (artiklid 11 ja 11a) ning et puudub huvide konflikt ülesannetega, mida nad kavatsevad täita. Samuti peavad nad täitma ja allkirjastama **tegevuse deklaratsiooni** , mida DG ADMIN kontrollib teenistuslepingute sõlmimiseks volitatud asutuse nimel enne tööleasumist, et vältida huvide konflikti;*

- *komisjoni liikme kinnitav avaldus (näidis on esitatud lisas): saadud deklaratsioonide alusel peavad vastutavad komisjoni liikmed kindlaks tegema, et nende valitud erinõunike puhul ei esine huvide konflikti, ning kinnitama oma ametisse nimetamise taotlused.*

Seejärel kontrollib personali peadirektoraat komisjoni liikmete esitatud dokumentide põhjal, et erinõuniku tulevaste ülesannete ja ametivälise tegevuse vahel ei esine huvide konflikti .

Selleks võidakse paluda erinõunikel esitada lisateavet. See teave edastatakse asjaomastele komisjoni liikmetele, et aidata neil teha lõplik otsus nende ametisse nimetamise taotluse kohta. DG ADMIN teavitab personali ja halduse eest vastutavat komisjoni liiget kõnealuse kontrolli tulemustest. (...)“

6. Erinõunike määramine ja ametisse nimetamine

*„Pärast konsulteerimist õigustalituse ja eelarve peadirektoraadiga ning olles nõuetekohaselt teavitanud eelarvapädevaid institutsioone, **nimetab komisjon personali ja halduse eest vastutava asepresidendi ettepanekul ja kokkuleppel presidendiga ametisse iga aasta alguses (märtsi lõpus) tasustatud ja tasustamata erinõunikud suulise menetluse teel (haldus- ja eelarveküsimused) ning teeb haldusküsimuste peadirektoraadile ülesandeks neid ametisse nimetada. ...***

*Kui erinõunikud on määratud, koostab halduse peadirektoraat iga erinõuniku kohta lepingu projekti (standardleping)... **Lepingute täitmist ei saa alustada enne, kui teenistuslepingute sõlmimise pädevusega asutus on need allkirjastanud.***

Kui nende ametisse nimetamine on heaks kiidetud, avaldatakse komisjoni Europa veebisaidil "(rõhuasetus lisatud) erinõunike nimekiri koos nende vande all antud ütluste ja elulookirjeldustega (mis ei tohi sisaldada eraviisilist teavet, nagu perekondlik olukord, isiklik aadress jne) .

Uurimine

13. Ombudsman algatas kaebuse uurimise ning tegi kindlaks järgmised väited ja väited:

Väide:

Komisjon ei järginud erinõunikke käsitlevaid eeskirju (eelkõige punkte 5 ja 6), kui ta nimetas kõnealuse isiku komisjoni presidendi erinõunikuks.

Nõuded:

- 1) Komisjon peaks tunnistama, et tema tegevusetus kujutas endast haldusomavoli, ja kehtestama meetmed tagamaks, et erinõunikke käsitlevaid eeskirju ei rikuta uuesti.
- 2) Komisjon peaks selgitama, kuidas ta minimeerib kõik võimalikud huvide konfliktid, mis tulenevad erinõuniku praegusest positsioonist kindlustusseltsis.

14. 21. oktoobril 2015 kontrollis ombudsman komisjoni erinõuniku ametisse nimetamist käsitlevat toimikut, sealhulgas eelkõige dokumente, mis käsitlevad erinõuniku toimiku hindamist personali peadirektoraadi poolt. 1. detsembril 2015 palus ombudsman komisjonil kaebusele vastata ja eelkõige käsitleda järgmist kolme punkti:

i) Esiteks, kuna erinõuniku ametisse nimetamise otsuse tegi 4. märtsil 2015 volinike kolleegium, kas komisjon võis selle otsuse ühitada oma 18. detsembri 2014. aasta pressiteatega, milles märgiti, et „*täna nimetas Euroopa Komisjoni president Jean-Claude Juncker dr Edmund Stoiberi parema õigusloome erinõunikuks*“?

II) Teiseks märgiti erinõuniku 7. jaanuari 2015. aasta tegevusaruandes, et ta on kindlustusgrupi kontrolli all oleva nelja eraldiseisva üksuse nõukogu liige. Arvestades asjaolu, et on oluline vältida mis tahes konflikte *või nende ilmnemist*, paluti komisjonil selgitada, miks ta ei arvanud, et komisjoni heale nimele võib olla oht, arvestades asjaomase isiku tegevust selle kindlustusgrupi jaoks.

kolmandaks, mis puudutab erinõuniku ja kindlustusgrupi seisukohtadest tuleneva võimaliku huvide konflikti minimeerimist, küsis ombudsman, kas komisjon on valmis oma seisukohta uuesti läbi vaatama ja kinnitavat avaldust muutma, otsustades, et kõnealune isik ei peaks erinõunikuna tegelema seda kindlustusgruppi puudutavate küsimustega.

15. 21. märtsil 2016 sai ombudsman komisjoni arvamuse kaebuse kohta ja 27. aprillil 2016 kaebuse esitajate märkused vastusena komisjoni arvamusele. Uurimise läbiviimisel on ombudsman võtnud arvesse poolte esitatud argumente ja arvamusi.

Esialgsed märkused

16. Uurimine puudutab üksnes väidet, et **komisjon** ei järginud erinõunikke käsitlevaid eeskirju asjaomase isiku erinõunikuks nimetamisel. Käesolevas uurimises ei käsitleta asjaomase isiku tegevust.

17. Asjaolu, et kõnealune isik astus erinõunikuna tagasi, kui tema volitused lõppesid 2016. aasta märtsis, ei mõjuta seda uurimist, mis puudutab komisjoni käitumist erinõunike nimetamisel.

18. Pärast mitut muud kaebust, [7] mis on seotud komisjoni erinõunike ametisse nimetamisega, algatab ombudsman peagi strateegilise uurimise komisjoni eeskirjade järgimise kohta erinõunike ametisse nimetamisel ja selle kohta, kas käesolevat eeskirja võib olla vaja muuta.

Väidetav erinõunike eeskirjade eiramine

Ombudsmanile esitatud argumendid

19. Kaebuse esitajad väidavad, et 18. detsembri 2014. aasta pressiteate avaldamisega lõi komisjon mulje, et kõnealune isik oli juba määratud erinõunikuks. Selle tõendamiseks väitsid

kaebuse esitajad, et 2015. aasta veebruaris pöördus erinõuniku poole vähemalt üks huvirühm [8] enne tema tegelikku ametisse nimetamist, et arutada parema õigusloome küsimusi.

20. Vastuseks kinnitas komisjon, et komisjoni volinike kolleegium võttis 4. märtsil 2015 vastu otsuse nimetada kõnealune isik erinõunikuks. Selle otsuse ettevalmistamiseks järgisid asjaomased komisjoni talitused täielikult asjaomastes eeskirjades sätestatud menetlust. See menetlus hõlmas eelkõige eelarvepädevate institutsioonide teavitamist, vajalike deklaratsioonide ja avalduste koostamist, konsulteerimist õigustalituse ja eelarve peadirektoraadiga ning võimalike huvide konfliktide hindamist. Sõelumismenetlus viidi läbi ja seda ei mõjutanud 18. detsembri 2014. aasta pressiteates märgitu.

21. Komisjon märkis, et 18. detsembri 2014. aasta pressiteates väljendati suurt tähtsust, mida komisjon omistab paremale õigusloomele, *kirjeldatai erinõuniku tulevast rolli* ja teatati kõnealuse isiku kui parema õigusloome erinõuniku „*kavandatavast rollist*“. Viited erinõuniku tulevasele rollile, mille eesmärk oli anda edasi poliitilist tahet tegutseda, ei takistanud mingil viisil ametikoha tulevase täitja seaduslikku valikuprotsessi. Pressiteated on teadaanded, mitte juriidilised dokumendid, ning käesoleval juhul kasutatud sõnastus ei mõjutanud ametisse nimetamise menetlust.

22. Seoses küsimusega, kas komisjon kontrollis nõuetekohaselt, kas erinõunik oli tegelikult huvide konflikti olukorras, märkisid kaebuse esitajad, et komisjon viitas president Junckeri kinnitavas avalduses erinõuniku tööle teiste äriühingutega. Siiski ei mainitud tema positsioone kindlustusgrupis huvide konflikti seisukohast võimaliku riskina. Kaebuse esitajad väitsid seejärel, et ei ole selge, miks viited nendele seisukohtadele jäeti välja, kuna see kindlustuskontsern oli üks Saksamaa suurimaid kindlustusseltse ja parema õigusloome algatus võib teda mõjutada.

23. Vastuseks märkis komisjon, et Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimuste (edaspidi „*teenistustingimused*“) artiklis 5 on „*erinõunik*“ määratletud kui isik, „*kes oma erikvalifikatsiooni tõttu ja hoolimata tasustatavast tööst mõnel muul ametikohal töötab mõne liidu institutsiooni abistamiseks*“. Muud tasustatavad tegevused on seega sõnaselgelt lubatud muude teenistujate teenistustingimustega. Puhtteoreetiline seos teise tegevuse ja mandaadi vahel, mida saab tuvastada praktiliselt kõigil juhtudel, kui mandaat on väga laialt sõnastatud, ei ole iseenesest piisav erinõuniku ametisse nimetamise välistamiseks või huvide konflikti eeldamiseks. See tuleneb ka komisjoni eeskirjade punktist 5, mille kohaselt tuleb võimalike huvide konfliktide hindamisel järgida proportsionaalsuse põhimõtet. Tegelikult on vaja vältida olukorda, kus asjakohase taustaga isikutele ei saa pakkuda erinõuniku ametikohti nende kogemuste või muu tegevuse tõttu.

24. Komisjon märkis, et huvide konflikti olemasolu hindamisel tuleb arvesse võtta komisjoni täidetavaid ülesandeid. Erinõuniku volitused olid väga laiaulatuslikud ja üldised ning keskenduvad nõustamisele parema õigusloome mitmes aspektis. Kõnealusel isikul kui erinõunikul ei palutud käsitleda tema tegevusdeklaratsioonis nimetatud äriühingutega seotud küsimusi. Vastuseks kaebuse esitajate väitele, et komisjoni 9. veebruari 2015. aasta kinnitav avaldus ei hõlma kõiki tegevusi, mida erinõunik oma tegevusaruandes mainis, märkis komisjon,

et kinnitaval avaldusel ja tegevuse deklaratsioonil on erinevad eesmärgid: Kinnitava avalduse eesmärk on tegevusdeklaratsiooni alusel kinnitada, et täidetavate ülesannete puhul ei esine tulevaste erinõunikuna täidetavate ülesannete ja asutusevälise tegevuse vahel huvide konflikti. Selles mõttes ei dubleeri kinnitav avaldus tegevusdeklaratsiooni, vaid **keskendub ainult nendele tegevustele, mis on olulised võimaliku või tegeliku huvide konflikti ohu kontekstis.**

25. Komisjon täpsustas, et asjaolu, et asjaomase isiku tegevust kindlustusgrupis ei olnud kinnitavas avalduses sõnaselgelt mainitud, ei tähenda, et ta saaks erinõunikuna tegeleda konkreetselt seda äriühingut puudutavate küsimustega. Komisjoni sõnul ei käsitletud erinõunik selliseid küsimusi oma lähetuse ajal (5. märtsist 2015 kuni 31. märtsini 2016 [9]). Igal juhul kehtisid tema suhtes muude teenistujate teenistustingimuste artikli 124 sätted huvide konflikti kohta (eelkõige personalieeskirjade artiklid 11 ja 11a). Ta lisas, et erinõunik kinnitas oma 7. jaanuari 2015. aasta kirjalikus avalduses sõnaselgelt, et ta on nendest kohustustest teadlik.

26. Kaebuse esitajad juhtisid oma märkustes tähelepanu sellele, et lisaks 18. detsembril 2014 pressiteate avaldamisele, milles teatati erinõuniku, komisjoni presidendi ja asepresidendi ametisse nimetamisest samal päeval, tervitasid teda ka tema uus roll, tutvustades seda kui saavutatud asjaolu. Seega oleks see tekitanud komisjonile märkimisväärset poliitilist piinlikkust, kui erinõunikku lõpuks ametisse ei nimetataks. Kuigi pressiteade ei pruugi olla õiguslikult siduv dokument, tekitas see kindlasti üldsuse kindla arusaama, et ametisse nimetamise menetlus on lõpule viidud. Seetõttu väitsid kaebuse esitajad, et komisjoni 18. detsembri 2014. aasta avalik teadaanne kahjustas huvide konflikti hindamist.

Ombudsmani hinnang

i) Väide, et komisjoni 18. detsembri 2014. aasta pressiteade kahjustas komisjoni hinnangut huvide konflikti kohta

27. Komisjoni eeskirjade punktidest 5 ja 6 nähtub, et erinõuniku võib ametisse nimetada alles **pärast** seda, kui huvide konflikti puudumise hindamine on lõpule viidud. Selle protseduuri kronoloogilised etapid on järgmised. Volinik, kes soovib kaasata erinõuniku, teavitab personali peadirektoraati ja esitab personali peadirektoraadile kolm nõutud dokumenti: 1) vande all antud avaldus, 2) tegevusdeklaratsioon ja 3) kinnitav avaldus. Nende dokumentide põhjal kontrollib personalipoliitika peadirektoraat, et huvide konflikti ei esineks. Seejärel konsulteeritakse komisjoni õigustalituse ja eelarve peadirektoraadiga. Lõpuks nimetab komisjon ametisse erinõuniku. Seejärel on komisjonil võimalus avaldada pressiteade, et teavitada üldsust oma otsusest.

28. Käesoleval juhul ja enne mis tahes neist sammudest tegemist avaldas komisjon 18. detsembril 2014 kõigepealt pressiteate, milles ta teatas, et sel päeval nimetati ametisse erinõunik. Vaid kaks nädalat pärast seda teadaannet esitas erinõunik oma vande all antud avalduse ja tegevuse deklaratsiooni (7. jaanuaril 2015), mida kasutati selleks, et hinnata, kas erinõunikul oli huvide konflikt. Menetlus lõppes erinõuniku ametliku ametisse nimetamisega 4.

märtsil 2015 komisjoni otsusega.

29. Ombudsman märgib, et pressiteate selge sõnastus ei jäta vähemalt avalikkuse silmis kahtlust, et erinõunik nimetati tegelikult ametisse 18. detsembril 2014. Lisaks pressiteatele tegi komisjon oma veebisaidil kättesaadavaks lühikese videoklipi erinõuniku ning komisjoni presidendi ja asepresidendi 18. detsembri 2014. aasta kohtumisest. Selle videoklipi tekstis mainitakse, et komisjoni president ja asepresident *kohtuvad „Euroopa Komisjoni”* parema õigusloome erinõuniku *Edmund Stoiberiga*. Klipis olevas sõnumis mainitakse veel kord, et Jean-Claude Juncker nimetas Jean-Claude Junckeri samal päeval Euroopa Komisjoni erinõunikuks parema õigusloome küsimustes (rõhuasetus lisatud). Need väited ja viited ei jäta avalikkuse seisukohast mitmetimõistetavust, vaid see, et kõnealune isik nimetati tõepoolest ametisse 18. detsembril 2014.

30. Komisjon on väitnud, et tema pressiteates viidati tegelikult erinõuniku *tulevasele* ja kavandatavale *rollile*. Need kaks sõna ei sisaldu aga pressiteates, milles lihtsalt öeldakse, et **kõnealune isik nimetati ametisse** 18. detsembril 2014. Ombudsman nõustub komisjoniga, et pressiteated ei ole ametlikud juriidilised dokumendid. Siiski avaldatakse pressiteateid üldsuse teavitamiseks. Hea halduse põhimõtted nõuavad, et need oleksid võimalikult täpsed. Seda ei saa öelda pressiteate kohta, milles märgitakse, et isik nimetati ametisse 18. detsembril 2014, samas kui tegelikult nimetati see isik seaduslikult ametisse alles palju hilisemas etapis, 4. märtsil 2015 [10]. Komisjoni pressiteade on seega ebaõige ja eksitav. Ombudsmani arvates kujutab see endast haldusomavoli. Kui erandlikel asjaoludel tuleb teha eelteade kõrgema astme ametisse nimetamise kohta, peaks see sisaldama selget ja tugevat lahtiütlust seoses veel täitmata haldusnõuetega.

II) Komisjoni suutmatus märkida kinnitavas avalduses kõnealuse isiku seisukohti kindlustusgrupis

31. Personalieeskirjade artiklis 11a on sätestatud, et „ametnik ei tegele oma kohustuste täitmisel ja kui allpool ei ole sätestatud teisiti, küsimusega, milles tal on otseselt või kaudselt tema sõltumatust kahjustavad isiklikud huvid, eelkõige perekondlikud ja finantshuvid“ (kohtujuristi kursiiv). Muude teenistujate teenistustingimuste artiklis 124 erinõunike kohta on sätestatud, et personalieeskirjade artiklit 11a kohaldatakse analoogia põhjal erinõunike suhtes.

32. Komisjoni erinõunikke käsitlevates eeskirjades on sätestatud ka üksikasjalikud menetluseeskirjad, et vältida huvide konflikti olukordi. Komisjon ise rõhutas oma 18. novembri 2014. aasta teates, millega käivitati 2015. aastal erinõunike määramine, viidates ombudsmani varasemale otsusele, et oluline on **vältida huvide konflikti või selle ilmnemist**.

33. Komisjon ei ole esitanud veenvat selgitust selle kohta, et ta ei lisanud kinnitavas avalduses asjaomase isiku seisukohti kõnealuses kindlustusgrupis. Komisjon piirdus huvide deklaratsiooni eesmärgi ja kinnitava avalduse vahelise erinevuse selgitamisega. See selgitus ei selgita siiski, miks võrreldes kõnealuse isiku seisukohtadega kolmes muus äriühingus (mis komisjoni arvates võib kujutada endast potentsiaalset riski), ei saa tema positsioonid kindlustusgrupis kujutada endast riski.

34. Ombudsman märgib, et kui teistes äriühingutes oli kõnealune isik äriühingu nõuandekogu esimees (*Leiter/Leitung*), siis ta oli kindlustusgrupi kontrolli all oleva nelja üksuse järelevalvenõukogu liige. Ei ole selge, kas see oli põhjus, miks komisjon neid seisukohti erinevalt kohtles. Võttes aga arvesse asjaolu, et on oluline **vältida huvide konflikti või selle ilmnemist üldsuse silmis, ei tohiks olla vahet, kas** isik on äriühingu juhtiv liige/esimees või ainult nõukogu/nõuandenõukogu liige, sest mõlemal juhul jagab isik selle äriühinguga vähemalt mõningaid huve, sealhulgas finantshuvisid.

35. Ombudsman märgib, et komisjon on sõnaselgelt märkinud, et kõnealune isik ei käsitlenud kunagi konkreetse kindlustusgrupiga seotud küsimusi, kui ta oli erinõunik. Ombudsmanil ei ole põhjust seda kahtluse alla seada. See ei tulene siiski asjaolust, et selline kinnitus oleks tulnud anda **enne** , kui asjaomane isik astus erinõunikuna tööle. Ombudsmani arvates kujutab see, et komisjon ei andnud selliseid tagatise õigel ajal, endast haldusomavoli.

36. Kaebuse esitajate sõnul takistas pressiteate avaldamine komisjonil huvide konflikti küsimuse erapooletut ja kriitilist analüüsimist.

37. Ametisse nimetamise menetluse toimiku kontrollimine ombudsmani poolt näitas, et komisjoni talitused tõepoolest uurisid üksikasjalikult huvide konflikti küsimust. Seda tehes võttis ta arvesse kaebuse esitajate esitatud küsimusi. Selle läbivaatamise ja personali peadirektoraadi täiendavate ettepanekute tulemusena muudeti kinnitavat avaldust kaks korda, et lisada viide võimalikele riskidele, mis tulenevad kõnealuse isiku tööst teatavate äriühingute jaoks, ning lisada nõue, et ta ei peaks erinõunikuna tegelema nende äriühingutega seotud küsimustega.

38. Vaatamata sellele, et personalipoliitika peadirektoraat hindas üksikasjalikult erinõuniku huvide konflikti, leiab ombudsman, et 18. detsembri 2014. aasta ebatäpne ja eksitav pressiteade võib siiski tekitada üldsusel tõsiseid kahtlusi selle hinnangu usaldusväärsuse suhtes. Üldsuse esindajad võiksid õigustatult küsida, kuidas komisjon võiks jõuda teistsugusele järeldusele, arvestades, et 18. detsembri 2014. aasta pressiteate sõnastus ise andis neile *fait accompli* seoses asjaomase isiku nimetamisega erinõunikuks komisjoni presidendi poolt.

Järeldused

Selle kaebuse uurimise põhjal teeb ombudsman järgmised kaks kriitilist märkust:

Komisjoni 18. detsembri 2014. aasta pressiteade, mille kohaselt nimetati kõnealune isik samal päeval erinõunikuks, kuigi tegelikult nimetati ta ametisse alles 4. märtsil 2015, oli avalikkuse jaoks vale ja eksitav. Samuti tekitas pressiteade avalikkuse silmis kahtlusi, kas komisjon on kooskõlas komisjoni eeskirjadega hinnanud erapooletult ja kriitiliselt huvide konflikti küsimust. See kujutas endast haldusomavoli.

Komisjon ei esitanud õigeaegselt täielikku kinnitavat avaldust erinõuniku töö kohta. See tähendas ka haldusomavoli.

Sellest otsusest teavitatakse kaebuse esitajaid ja komisjoni.

Emily O'Reilly

Strasbourg, 26.5.2016

[1] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-2761_en.htm [Linki]. Aastatel 2007–2014 oli Baieri endine minister Stoiber juba komisjoni nõustanud halduskoormust käsitleva kõrgetasemelise töörühma esimees.

[2] Lihtsaks viitamiseks – välja arvatud mõned viited isikule nimeliselt – kasutatakse kogu tekstis sõna „erinõunik“ kõnealusele isikule viitamiseks, isegi kui ta nimetati ametlikult erinõunikuks alles 4. märtsil 2015. Mõnikord kasutatakse segaduse vältimiseks siiski sõnastust „kõnealune isik“.

[3] <http://ec.europa.eu/avservices/video/player.cfm?sitelang=en&ref=I096993> [Linki].

[4] Komisjoni 2118. koosoleku protokoll (PV (2015) 2118 final, lk 12):
<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10061/2015/EN/10061-2015-2118-EN-F1-1.PDF> [Linki]

[5] Erinõunike suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimuste artikleid 123 ja 124 ning muude teenistujate teenistustingimuste artiklit 124, milles on loetletud mitu personalieeskirjade analoogia alusel kohaldatavat artiklit.

[6] Komisjoni 19. detsembri 2007. aasta otsus K(2007) 6655 (http://ec.europa.eu/civil_service/docs/special_advisers/comm_c_2007_6655_1_en.pdf [Linki]), mida on muudetud komisjoni 6. veebruari 2014. aasta otsusega C(2014) 541 (final), millega muudetakse komisjoni erinõunikke käsitlevaid eeskirju (K(2007) 6655) (v.a [Linki]).

[7] Need muud kaebused ei puuduta käesolevas uurimises käsitletavat isikut.

[8] Kaebuse esitajate vastav link (veebilehele www.apotheke-adhoc.de) ei toimi. Samas viidatakse sama veebisaidi järgmises artiklis (<http://www.apotheke-adhoc.de/nachrichten/markt/nachricht-detail-markt/temperaturfuehrung-apotheker-hermann-proviisorile> [Linki]), kes pöördub kõnealuse isiku poole, ning märgitakse, et viimane nimetati 2014. aasta detsembris erinõunikuks.

[9] Komisjon märkis oma 21. märtsi 2016. aasta arvamuses, et erinõunik ei tegele selle äriühinguga seotud küsimustega ega tegele selliste küsimustega veel lühikese aja jooksul kuni 31. märtsini 2016.

[10] Ombudsman märkis oma 1. detsembri 2015. aasta kirjas komisjonile, et komisjoni asjaomaste dokumentide kontrollimise käigus ei olnud tema talitustel juurdepääsu teabevahetuse peadirektoraadi ega presidendi kabineti asjakohastele dokumentidele seoses 18. detsembri 2014. aasta pressiteatega. Seetõttu palus ta komisjonil lisada oma arvamusele kogu asjakohane teave või dokumentide koopiad. Täiendavaid dokumente siiski ei saadud.